



ÇOCUKLARDA LOMBER PONKSİYON İÇİN AYDINLATILMIŞ HASTA ONAM FORMU

Hasta Adı - Soyadı:

Cinsiyet: ☐ K ☐ E

Hasta ID No:

Doğum Tarihi:

Baba Adı:

Kimlik No:

Sayın Hastamız / Hasta Yakınımız,

Tıbbi durumunuz ve hastalığınızın tedavisi için size önerilen tıbbi / cerrahi tedavi ve tanıya yönelik tüm işlemler hakkında bilgi sahibi olmak en doğal hakkınızdır. Tıbbi tedavi ve cerrahi girişimlerin yararlarını ve olası risklerini öğrendikten sonra yapılacak işleme rıza göstermek ya da göstermemek yine kendi kararınıza bağlıdır.

Bu açıklamanın amacı sizi korkutmak ya da endişelendirmek değil, sağlığınız ile ilgili konularda alınacak kararlara sizi daha bilinçli bir biçimde ortak etmektir. Arzu ettiğiniz takdirde sağlığınız ile ilgili tüm bilgi ve dokümanlar size veya uygun göreceğiniz bir yakınınıza verilebilir.

Bu form, sizi takip eden hekimin size uygulanması planlanan tedavi / girişimin riskleri ve alternatif tedavi yöntemleri hakkında bilgilendirmesine yardımcı olarak hazırlanmıştır. Lütfen bu formu tamamen ve dikkatle okuyunuz ve formu okuduktan, ilgili işlem hakkında tüm tereddütleriniz hekim tarafından giderildikten sonra bu onam formunu imzalayınız.

1. ÖN TANI / TANI:

TIBBİ UYGULAMA HAKKINDA GENEL BİLGİ:

Lomber ponksiyon nedir?

Beynin içindeki boşluklarda, beyin ve omurilik zarlarının altında ana görevi beyin ve omuriliği dış darbelerden korumak olan 'beyin-omurilik sıvısı' adı verilen sıvı dolaşır. Tanı ve/veya tedavi amaçlı olarak bel bölgesindeki omur adı verilen kemiklerin arasından özel bir iğneyle girilerek, omuriliği kaplayan zarların geçilip beyin-omurilik sıvısı örneği elde edilmesi işlemine lomber ponksiyon (bel bölgesinden beyin sıvısı alma) denir.

Lomber ponksiyon neden gereklidir?

Menenjit (beyin zarlarının enfeksiyonu), ensefalit (beyin dokusunun enfeksiyonu) veya meningoensefalit (beyin ve beyin zarlarının enfeksiyonu) gibi beyin zarları ve beynin bazı enfeksiyon hastalıklarına kesin tanı konulması için lomber ponksiyon yapılarak beyin-omurilik sıvısının incelenmesi gerekir.

Beyin zarlarının ve beynin enfeksiyonlarında beyin-omurilik sıvısı içine kandan beyaz küre (lökosit) denilen hücreler geçer. Beyin-omurilik sıvısının protein miktarında artış, glukoz (şeker) miktarında azalma olabilir.

Farklı mikroplar (örneğin bakteriler, virüsler, mantarlar) menenjite neden olabildiğinden ve tedavi için kullanılması gereken ilaçlar da mikroplara göre farklı olabildiğinden, menenjite yol açan mikrobun tanımlanması çok önemlidir. Bakteri olarak adlandırılan mikroplarla gelişen menenjitlerde antibiyotiklerin kullanılması gerekir. Bakterilerin neden olduğu menenjitlerde beyin-omurilik sıvısının mikroskop altında özel boyalar ile incelenmesinde bakterilerin görülmesi ve beyin-omurilik sıvısı



ÇOCUKLARDA LOMBER PONKSİYON İÇİN AYDINLATILMIŞ HASTA ONAM FORMU

kültüründe bakteri üretilmesi ile bakteriyel menenjit tanısı kesin olarak konulur. Bakteri mikroskop altında görüldüğünde boyanma ve görünüm özelliklerine göre uygun antibiyotik seçimi mümkün olur. Beyin-omurilik sıvısı kültüründe bakteri üretilirse, kullanılan antibiyotiğin bu mikroba etkili olup olmadığı da anlaşılabilir. Antibiyotik olarak adlandırılan ilaçlar virüs ve mantarlarla gelişen menenjitlerde etkili değildir. Bazı virüslerin oluşturduğu menenjitler kendiliğinden düzelebildiğinden, bu tip menenjitlerde hastanın gereksiz yere antibiyotik veya bazı viruslar için kullanılması gereken ilaçları kullanması ve hastanede uzun süre yatması önlenmiş olur. Beyin-omurilik sıvısı incelemeleri ile beyin, omurilik ve beyin zarlarına yayılmış bazı kanser türleri ve beyin zarı altına olan kanamalar da saptanabilir.

Lomber ponksiyon nasıl yapılır?

Lomber ponksiyon genellikle 15-30 dakika süren bir işlemdir ve hasta yan yatırılarak yapılır. Lomber ponksiyon hasta oturtulup öne doğru eğilerek de yapılabilir. Çoğunlukla hastanın işlem sırasında hareketsiz durması ve rahatsız olmaması için hastaya sakinleştirici bir ilaç verilir (sedasyon).

Hasta yan yatırıldıktan sonra başını göğsüne doğru eğmesi ve dizlerini karnına doğru çekmesi istenir. Lomber ponksiyonun başarılı olması için işlem sırasında hastanın mutlaka uygun pozisyonda ve hareketsiz durması gerekir. Bu nedenle özellikle bebek ve küçük çocukların, bilinç durumu iyi olmayan çocukların işlem sırasında bir sağlık personeli tarafından uygun pozisyonda ve hareketsiz tutulması gerekir. Lomber ponksiyon yapılacak bölgede deri antiseptik bir solüsyonla silinir, temizlenen bölgenin üzeri delikli steril örtü ile örtülür. Girişimden 30-60 dakika önce bel bölgesindeki girişim yapılacak alan üzerine lokal anestetik bir krem sürülerek deride uyuşma sağlanabilir.

Deri uyuşturulduktan sonra, lomber ponksiyon iğnesi bel bölgesinden omurgaya dik olarak deriye sokulur ve iğnenin beyin-omurilik sıvısının dolaştığı boşluğa girdiği hissedilinceye kadar iğne ileri doğru yavaş yavaş itilir. Bu sırada hasta bel bölgesinde biraz ağrı ve basınç hissedebilir. Özel iğnenin içindeki mandren denen parçası çıkarılır. İçi boş kalan iğne sabit tutularak beyin-omurilik sıvısının örnek tüplerine damlaması sağlanır. Tetkikler ve kültür için yeterli beyin-omurilik sıvısı alındıktan sonra iğnenin mandreni takılır ve iğne çekilerek çıkartılır ve bölge üzerine basınç uygulanır. Lomber ponksiyon yöntemi ile ilgili ayrıntıları doktorunuzdan öğrenebilirsiniz.

2. ÖNERİLEN İŞLEM / TEDAVİ: LOMBER PONKSİYON

3. ANESTEZİ UYGULAMASI: Yok ☐ Var ☐

Yapılacak işlem için anestezi uygulaması yapılacağı, anestezi uygulaması hakkında Anestezi Uzmanı tarafından aydınlatılarak onam alınacağı konusunda bilgi verildi.

4. KAN VE KAN ÜRÜNLERİ KULLANIMI: Yok ☐ Var ☐

Yapılacak işlem için kan ve kan ürünleri kullanımı yapılacak ise bu konuda da aydınlatılarak onam alınacağı konusunda bilgi verildi.



ÇOCUKLARDA LOMBER PONSİYON İÇİN AYDINLATILMIŞ HASTA ONAM FORMU

5. ÖNERİLEN TIBBİ UYGULAMANIN / TEDAVİNİN RİSKLERİ

Nadir görülebilen yan etkiler

- Bazen lomber ponksiyon sırasında hastaya uygun pozisyon verilemediği veya hasta hareketsiz tutulamadığı için işlem başarılı olamaz, beyin-omurilik sıvısı elde edilemez veya sıvı kan bulaşmış olarak gelebilir. Beyin-omurilik sıvısının kan ile karışması ile sonuçlanan 'travmatik lomber ponksiyon' %10-15 oranında görülebilir. Bu durumlar, hasta için tehlike oluşturmaz ancak girişimin tekrarlanması gerekebilir.

Çok nadir görülebilen yan etkiler:

- Çok düşük olasılıkla lomber ponksiyon sırasında veya hemen sonrasında "serebral herniasyon" denilen olay nedeniyle hasta kaybedilebilir.
- Yine çok nadiren omurilikte veya sinirlerde girişime bağlı zedelenme gelişebilir.
- Lokal anestezi için kullanılan ilaca karşı nadiren allerjik reaksiyon gelişebilir. Çok nadiren girişim yerinde kızarıklık, sıcaklık artışı ve ağrı ile kendini gösteren enfeksiyon görülebilir. Bunlar uygun şekilde tedavi edilebilecek durumlardır. Hastaneden ayrıldıktan sonra böyle bir durumla karşılaşırsanız hemen doktorunuzu arayıp durumu bildirmelisiniz.

6. ÖNERİLEN TIBBİ UYGULAMANIN BAŞARI OLASILIĞI

Başarı olasılığı yüksektir.

7. OLASI ALTERNATİF TIBBİ UYGULAMALAR

Günümüzde tanı / tedavi açısından lomber ponksiyonun yerini tutacak bir başka yöntem bulunmamaktadır.

8. ÖNERİLEN TIBBİ UYGULAMADAN SAĞLANMASI ÖNGÖRÜLEN POTANSİYEL YARARLAR

Hastalığın teşhis edilmesi.

9. TIBBİ UYGULAMA ÖNCESİ VE NEKAHAT DÖNEMİNDE HASTANIN YAPMASI / DİKKAT ETMESİ GEREKENLER

Lomber ponksiyon öncesi hazırlık:

Girişim öncesinde doktorunuz sizinle ve çocuğunuzun/hastanızın yaşı ve bilinç durumu uygunsa, hastanızla görüşerek işlem hakkında bilgi verecektir. Hastanızın önemli tıbbi sorunlarını, kullandığı ilaçları varsa, kanama sorunlarını veya allerjisi olduğu maddeleri (ilaçlar, lateks eldiven, flaster gibi) veya başka hastalıklarını girişimden önce doktorunuza mutlaka söylemelisiniz.

Doktorunuz sizinle görüşüp bilgi verdikten sonra hastanıza yapılacak işlem ile ilgili izniniz alıp size bir onam formu imzalatacaktır. Girişim öncesinde hastanızın aç kalması gerekir. Çocuğunuzun işleminden önce tuvalete götürmeniz girişim sırasında rahat olması açısından faydalı olur.

Lomber ponksiyon sonrasında neler yapılır?

Lomber ponksiyon yapıldıktan sonra girişimin yapıldığı yerde cilt üzerine steril gazlı bez ile 2-3 dakika



ÇOCUKLARDA LOMBER PONKSİYON İÇİN AYDINLATILMIŞ HASTA ONAM FORMU

bası uygulanır, kanama ve sızma kontrolü yapılır. Bu yer steril gazlı bez ile kapatılır ve üzerine flaster yapıştırılır. Flaster en geç 24 saat sonra çıkarılmalıdır. Girişim için sedasyon uygulandıysa, hasta tam olarak kendine gelmeden ve doktorunuzla görüşmeden hastayı ayağa kaldırmayın, yürütmeyin, bir şeyler yedirip içirmeyin ve hastaneyi terk etmeyin.

Lomber ponksiyondan sonra baş ağrısı olabilir. İşlem sonrasında hastanızın en az 30 dakika süreyle sırt üstü düz yatması gerekir. Baş ağrısı düzelmezse hastaya ağızdan ağrı kesici bir ilaç verilebilir. Aspirin kanamaya meyil yaratabileceğinden kullanılmamalıdır. İşlem sonrasında bazen iğnesinin sokulduğu yerde ağrı olabilir ve ağrı kesici verilmesi gerekebilir. Lomber ponksiyondan bir gün sonra çocuğunuz okula veya kreşe gidebilir.

10. ÖNERİLEN TIBBİ UYGULAMAYI REDDETMENİN OLASI SONUÇLARI

Lomber ponksiyon yapılmazsa çocuğunuza / hastanıza kesin olarak menenjit (veya meningoensefalit veya ensefalit) tanısı konulamayacaktır ve günümüzde menenjit (veya meningoensefalit veya ensefalit) tanısı için lomber ponksiyonun yerini tutacak bir başka yöntem bulunmamaktadır. Menenjit, meningoensefalit veya ensefalite erken tanı konulup uygun tedavi uygulanmadığı takdirde hasta kaybedilebilir veya hasta yaşasa da öğrenme güçlüğü, mental-motor retardasyon (zekâ geriliği), yüz, gövde, kol ve bacaklarda felçler, işitme kaybı, sağırılık, körlük, baş çevresinde büyüme, epilepsi gibi sekeller oluşabilir. Bu nedenle menenjitten (meningoensefalit veya ensefalitten) şüphelenilen çocuğunuza / hastanıza erken tanı ve uygun tedavi için mümkün olan en kısa sürede lomber ponksiyon yapılması gerekmektedir.

ÖNERİLEN GİRİŞİMİN KAPSAMI VE ONAY

- ✓ Doktorum tarafından önerilen tedavi ile ilgili sözel olarak detaylı bilgilendirildim, işlem için hazırlanmış olan bilgileri okudum. Açıklama istediğim tüm sorularım yeterli şekilde cevaplandırıldı.
- ✓ Acil ve beklenmedik durumlarda kan ve kan ürünleri uygulamalarına izin veriyorum.
- ✓ Doktorum, uygulamanın seyri sırasında önceden öngörülebilir ya da öngörülemez durumlara bağlı olarak ek bir tıbbi uygulama gerektiren durum ortaya çıkabileceği bilgisini verdi. Gerekli görülmesi halinde, doktorum ve ekibinin bu formda tanımlananlar dışında yapılacak ilave bir girişimini, yalnızca sağlığıma yönelik ciddi zararların önlenmesi ve yaşamımın kurtarılması için uygulanabileceğini anlıyor ve kabul ediyorum.
- ✓ Girişimler sırasında röntgen, skopi, ultrasonografi, sintigrafi, bilgisayarlı tomografi, manyetik rezonans vb. tıbbi cihazların kullanılmasının gerekebileceğini; bu cihazların / uygulamaların bazılarında sağlığım üzerinde olumsuz etkilere neden olabilecek ışınlara maruz kalabileceğimi biliyor, gerekli görülmesi halinde bu tıbbi cihazların kullanılmasını onaylıyorum.
- ✓ Önerilen girişimin ortalama maliyeti konusunda bilgi aldım.



ÇOCUKLARDA LOMBER POKSİYON İÇİN AYDINLATILMIŞ HASTA ONAM FORMU

Sağlığım ile ilgili olarak yapılabilecek uygulamalar sırasında herhangi bir şekilde çıkarılacak doku / organların, bunların görüntülerinin veya doku / hücre kültürlerinin bilimsel amaçlı incelenmesine, saklanması, kullanılmasına, yok edilmesine itiraz hakkımın bilincinde olarak yetki ve onay veriyorum.

Ben, bu formun içeriğini anladım ve Dr. nın yetkisi, gözlemi ve yönetimi altında Yakın Doğu Üniversitesi Hastanesi doktorlarının uygulayacağı tedaviyi ve diğer sağlık çalışanlarının vereceği bakımı bilincim yerinde olarak kabul ediyorum.
Hastalığımın tedavisi için gerekli olan ilaçların, tetkik ve girişimlerinin tümünün uygulanmasına izin veriyorum.

İmzası:

Tarih:

Saat:

Onay Hastanın Yasal Temsilcisiinden Alındı ise;

Yasal Temsilcinin Yakınlık Derecesi:

- ☐ Hastanın bilinci kapalı ☐ Hasta 18 yaşından küçük ☐ Hastanın karar verme yetisi yok
☐ Acil

Şahit (hastane çalışanı haricinde bir kişi mevcutsa);

Adı-Soyadı:

İmzası:

Tarih:

Saat:

Bilgilendirmeyi Yapan Hekimin;

Adı-Soyadı:

İmzası:

Tarih:

Saat:

Tercümanın (ihtiyaç duyulması halinde);

Adı-Soyadı:

İmzası:

Tarih:

Saat:

- 18 yaşın üzerindeki hastaların kendilerinden,
- 15-18 yaş arasındaki hastaların kendilerinden ve ayrıca yasal temsilcilerinden,
- Bilinci kapalı olan, 15 yaşın altında olan, tıbbi acil durumlarda ve karar verme yetisi bulunmayan hastaların yasal temsilcisiinden rıza alınır.